BEMBO

NORDLUNDES BOGTRYKKERI · NIELS HEMMINGSENSGADE 12 · CENTRAL 8065

1062805 (TS) Nord Lunaes d15

BEMBO

DA STANLEY MORISON blev Monotype Corporations typografiske konsulent i 1923, havde han et usædvanligt kendskab til sin tids skriftproduktion, til skrifternes historie og deres praktiske brug. Monotypes matricebeholdning var dengang lidet tilfredsstillende, fordi man havde koncentreret interessen om de tekniske problemer og iøvrigt lod sig nøje med at kopiere de skrifter, der blev solgt flest af fra skriftstøberierne. Stanley Morison mødte med et krævende program, der omfattede de bedste klassiske skrifter, og blandt dem var den skrift, som ALDUS MANUTIUS brugte til humanisten, kardinal *Pietro Bembo's* lille traktat *De Etna*, som blev udsendt i 1495.

Bembo er den interessanteste skrift i Monotypes klassikerserie, fordi Stanley Morison med den har gjort en bevidst indsats for at reformere bogskrifterne ved at gengive en skrift, hvis versaler er mindre end overlængderne. Med den meget store udbredelse, Bembo har faaet, er det muligt, at dette princip bliver fulgt i de kommende aars skriftproduktion, og det kan derfor være rimeligt at omtale Stanley Morisons studier paa dette omraade.

Han har behandlet forholdet mellem versalernes og overlængdernes højde i artiklen *Towards an Ideal Type* (The Fleuron II, 1924). Han kritiserer de store versaler, som giver en plettet side og henviser til Italiens humanistiske manuskripter: »... det er klart, at teksterne med de smaa versaler ikke blot er flest, men de findes givet i de bedste (d.v.s. de omhyggeligst skrevne)

eksemplarer. Venedigs handelsmæssige betydning var stor, men kulturelt kunde den ikke maale sig med f. eks. Florens. Den florentinske skole, som den meget anerkendte kalligraf ANTONIO SINIBALDI var en fornem repræsentant for, udførte den smukkeste kalligrafi i dette aldrig overtrufne aarhundrede. Havde man blot fundet en lidt mere sympatisk indstilling overfor bogtrykket netop i den by. Hvis f. eks. Sinibaldi havde tegnet en skrift for Cosimo de Medici's bogtrykker, Lorenzo Torrentino, vilde vi ikke nu være nødsaget til at beklage det faktum, at den overdrevne styrke i da Spira's versaler blev gentaget af Jenson, forstærket af Erhard Ratdolt og med faa undtagelser fortsat til vore dage.«

Artiklen slutter med følgende appel til skrifttegnerne: »Mon ikke en moderne tegner, som kender vejen ad de gamle stier, vil skabe en skrift af maksimal homogenitet, det vil sige en skrift med versaler, som trods deres kantede og stive form giver den største tilnærmelse til de rundere og mere levende smaa bogstaver? Saa vil vi nærme os den ideale skrift.«

De versaler, Stanley Morison anbefaler tegnerne, fandt han i bogskriften, som guldsmeden FRANCESCO GRIFFO DA BOLOGNA skar til den ovenfor nævnte De Etna, hvis lille alfabet – ifølge professor Alfred Hessel – er kopieret efter Vatikan-kalligrafen GIULIO POMPONIO LETO's haandskrift. Skriften, der er god til trykning i hurtigpresse, viste sig uegnet til trykning i haandpresse og blev derfor ændret til det snit, som brugtes i Colonna: *Hypnerotomachia Poliphili,* som Aldus Manutius udsendte i 1499.

I et foredrag, *The Art of Printing,* som Stanley Morison holdt for British Academy i 1937, siger han om disse skrifter: »Disse snit ser ikke blot ud til at være dygtigt skaarne, de ser ud som var de mejslede. Under indflydelse af de klassiske romerske »scriptura monumentalis« giver Griffo os en skrift, som mere

end nogen anden er typisk for stilen i den italienske og franske sen-renæssance. – I Poliphil, i hvilken snittet er lidt lysere og mere harmonisk end i De Etna, har det været mesteren Griffo saa magtpaaliggende at store og smaa bogstaver harmonerede, at han har skaaret de store en anelse spinklere end de smaa, og de tunge »plade« skrafferinger, som kendetegner [Nicolas] Jensons Antikva, er forsvundet.«

Bembo blev anmeldt i The Fleuron VII: »Den fortjeneste, denne skrift har, er Aldus' fortjeneste; det er hans fortjeneste at have fremstillet en skrift, der hverken er gammel eller moderne, men blot vellykket . . . Bembo besidder i sjælden grad alle dyder; en udmærket læselighed, passende, men ikke ekstravagante over- og underlængder, en behagelig variation i tykke og tynde streger, en fuldendt ynde i sats.«

Kursiven blev først indført i bogtrykket i aaret 1501, og Stanley Morison maatte derfor tage stilling til kursivens form. Han traf sit valg efter en undersøgelse, som findes i The Fleuron V, 1926: *Towards an Ideal Italic.* Han betegner det første forsøg paa at tegne en kursiv, der kan bruges sammen med antikva – Claude Garamonds kursiv – som et eksempel paa et problem, der ikke er løst; de to skrifter mangler korresponderende træk. Det attende aarhundredes franske kursiver, der ikke er saa skraa som Garamonds kursiv, forekommer ham mere tiltalende, fordi deres svage hældning er tilstrækkelig til at adskille dem fra antikva. Han kommer til det resultat, at en bogskrift ikke bestaar af en antikva og en kursiv, men af to antikvaer – en opretstaaende og en hældende; den rigtige kursiv bør derfor være en skraa antikva. Han opstiller nogle theser; den syvende og sidste lyder: »Vi har brug for en lodret antikva til teksten og en skraa antikva som sekundær skrift!«

Cancellaresca Corsiva udvikledes i Vatikanet til den form, som har interesse i denne forbindelse. Det tidligst trykte forbillede

skyldes en skriver ved Vatikanet LUDOVICO DEGLI ARRIGHI, også kaldet LUDOVICO VICENTINO, som i 1522 og 23 udsendte to smaa skrivebøger »La Operina da Imparare di scriuere littera Cancellarescha« og »Il Modo de Temperare le Penne«. Foruden disse kendes ca. 20 bøger fra hans virksomhed som bogtrykker.

Arrighis kursiv er friere og smukkere end Aldus' fra 1501, og der er den fundamentale forskel paa dem, at Arrighi ikke anvender kursiven for at faa saa meget som muligt ind paa siden. Stanley Morison skriver om de to varianter: »Hvis skrifterne lægges ved siden af hinanden, kan man ikke komme til andet resultat, end at Aldus' skrift er ringere end Vicentinos . . Han overfører en finere kalligrafisk tradition til bogtrykket.«

Stanley Morison kom altsaa til det resultat, at ingen af de almindeligt brugte kursiver er helt tilfredsstillende og at der blandt dem, der var fra samme tid som antikvaen, kun kunde være tale om Arrighis, som derfor blev brugt som forbillede til Bembo. Desuden har Monotype fremstillet en variant, *Bembo Narrow Italic,* der, ifølge Jan Tschichold i Graphis nr. 16, 1946, er tegnet af Alfred J. Fairbank.

Bembo tager sig bedst ud paa uglittet papir, men skriften kan ogsaa trykkes paa glittet papir og kunsttryk.

BEMBO 8

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ Ø Å

En bog er let læselig naar dens enkelte dele danner et harmonisk hele som den er frem-

En bog er let læselig naar dens enkelte dele danner et harmonisk hele som den er fremkommet

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 *1 2 3 4 5 6 7 8 9 0*

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ Ø

BEMBO 10

A B C D E F G H I K L M N O P R S T U V X Y Z Æ Ø Å

En bog er let læselig naar dens enkelte dele danner et harmonisk hele som den

En bog er let læselig naar dens enkelte dele danner et harmonisk hele som den er frem

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 *1 2 3 4 5 6 7 8 9 0*

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ Ø

BEMBO 11

A B C D E F G H I J K L M O P R S T U V Y Æ Ø Å

En bog er let læselig naar dens enkelte dele danner et harmonisk hele

En bog er let læselig naar dens enkelte dele danner et harmonisk hele som kan

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 *1 2 3 4 5 6 7 8 9 0*

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ Ø Œ

BEMBO 13

A B C D E F G H I K L M O P R S T U V Y Æ Å

En bog er let læselig naar dens enkelte dele danner et hele

En bog er let læselig naar dens enkelte dele danner et harmonisk

1 2 3 4 5 6 7 8 9 1 2 3 4 5 6 7 8 9 *1 2 3 4 9 6 7 8 9*

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V X Y Z Æ Ø

BEMBO 14

A B C D E G H I K L M O P R U V X Y Æ Ø Å

En bog er let læselig naar dens enkelte dele danner et hele

En bog er let læselig naar dens enkelte dele danner et harmonisk

1 2 3 4 5 6 7 8 9   1 2 3 4 5 6 7 8 9   *1 2 3 4 5 6 7 8 9*

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Æ Ø

BEMBO 16

A B C D E G H M O P R S T U V Æ Ø Å

En bog er let læselig naar dens enkelte dele er en

Skriftvalget til en bog foretages med eftertanke, fordi

BEMBO 20

A B D F G H I K L N O P R T U V Æ Å

En bog er let læselig naar dens enkelte dele er

Skriftvalget til en bog skal foretages med eftertanke

BEMBO 24

A C D E K L M P S T U Æ Ø

En bog er let læselig naar dens dele

Skriftvalget til en bog skal foretages i

BEMBO 28

A B D E G H K O P S T U

En bog er let læselig naar de

Skriftvalget til en bog foretages

BEMBO 36

A C D E H I K N S U

En bog er let læselig og

Skriftvalget til en bog har

BEMBO 48

A B D E H I K S

En bog er let læst

BEMBO 8-8

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det enkelte bogstavtegn* skal være saa klart, at man straks opfatter det, og det maa ikke kunne forveksles med noget andet. Der er f. eks. skrifter, hvor i og f ligner hinanden mere end godt er, andre hvor øjet i e er saa smalt, at tegnet mere ligner et c. Forskellen maa

BEMBO 8-9

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det enkelte bogstavtegn* skal være saa klart, at man straks opfatter det, og det maa ikke kunne forveksles med noget andet. Der er f. eks. skrifter, hvor i og f ligner hinanden mere end godt er, andre hvor øjet i e er saa smalt, at tegnet mere ligner et c. Forskellen maa

BEMBO 8-10

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det enkelte bogstavtegn* skal være saa klart, at man straks opfatter det, og det maa ikke kunne forveksles med noget andet. Der er f. eks. skrifter, hvor i og f ligner hinanden mere end godt er, andre hvor øjet i e er saa smalt, at tegnet mere ligner et c. Forskellen maa

BEMBO 8-11

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det enkelte bogstavtegn* skal være saa klart, at man straks opfatter det, og det maa ikke kunne forveksles med noget andet. Der er f. eks. skrifter, hvor i og f ligner hinanden mere end godt er, andre hvor øjet i e er saa smalt, at tegnet mere ligner et c. Forskellen maa

BEMBO 10-10

Skriftvalget til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det*

BEMBO 10-11

Skriftvalget til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det*

BEMBO 10-12

Skriftvalget til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det enkelte bogstavtegn* skal være saa klart, at man straks opfatter det, og det maa ikke

BEMBO 10-13

Skriftvalget til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det enkelte bogstavtegn* skal være saa klart, at man straks opfatter det, og det maa ikke

BEMBO 11-11

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler, for hvilke krav

BEMBO 11-12

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler, for hvilke krav

BEMBO 11-13

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler, for hvilke krav

BEMBO 11-14

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler, for hvilke krav

BEMBO 13-13

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det enkelte bogstavtegn* skal

BEMBO 13-14

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det enkelte bogstavtegn* skal

BEMBO 13-15

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det enkelte bogstavtegn* skal være saa klart, at man straks opfatter det, og det maa ikke

BEMBO 14-14

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler

BEMBO 14-15

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det*

BEMBO 14-16

SKRIFTVALGET til en bog foretages med eftertanke, fordi mange forhold spiller ind: læserens alder, karakteren af bogens indhold, papirets overflade, papirets proportioner og meget andet. Bortset fra den gyldne regel, at man skal bruge smalle skrifter til smalle formater og brede skrifter til brede formater, maa man helt forlade sig paa sit eget eller en kyndig mands skøn. Det er lettere at give nogle generelle regler for, hvilke krav man kan stille til en god bogskrift. *Det*

TYPOGRAPHIANA

JANUAR 1950 NR. 1 FØRSTE AARGANG

Vore Bogskrifter og deres Forbilleder

MEDIÆVALSKRIFTERNE findes i mange Varianter, hvis karakteristiske Fællestræk er Slægtskabet med Humanisternes Haandskrifter, undertiden klart, undertiden saa svagt, at det næsten forsvinder. I de klareste Skriftformer ligger Trykket i de runde Bogstaver som *e* og *o* ned mod Rundingen og gaar jævnt over i Haarstregerne; det er den Form Bogstaverne faar, naar de skrives med en bred Pen. Et andet karakteristisk Træk: Tværstregerne, som afslutter de store Bogstavers lodrette Linier (Skrafferingerne), er konsolformede og danner et organisk Hele med Bogstavet. Dette er en Arv fra Kejsertidens romerske Stenindskrifter.

H M m o p

Ny-Klassicismens Skriftsnit blev i særlig Grad Udtryk for Tidens strenge Stil. De fik deres mest udprægede Form i det attende Aarhundredes Slutning som Resultatet af en Udvikling, der regnes at begynde med Englænderen *John Baskervilles Antikva,* som første Gang blev brugt i en Udgave af Virgil, udsendt fra hans Bogtrykkeri 1757. Skønt den har adskilligt tilfælles med Caslons Antikva – i de mindste Grader er det vanskeligt at se Forskel paa de to Skrifter – er den med sin strengere Form Udtryk for en ny Skriftopfattelse, som Datidens Skrivemestre, John Baskervilles tidligere Kolleger, havde givet Form. Man ser det navnlig i den nøgterne Kursiv, der er meget forskellig fra Caslons.

Der gik omtrent en Menneskealder, før Empirens Skrifter fik deres endelige Udformning i Franskmanden *Firmin Didots* og Italieneren *Giambattista Bodonis* Skriftsnit. De er lette at kende: Kontrasten mellem Haar- og Grundstreger er stor, Trykket i Bogstaver som *e* og *o* ligger midt paa Rundingen, og Skrafferingerne er ikke mere en organisk Del af Bogstavet, men en haarfin Streg. I Karakter svarer de til Kobberstikkets Skrifter. Det nittende Aarhundredes Skriftproduktion viser, at de to Skriftstøbere havde drevet Bogstavformen til dens yderste Grænse. Der var ingen Vej frem.

EMPIRESKRIFTERNE brugtes til alle Formater, men deres egentlige Omraade er de Luksustryk i store Formater, som var Kriteriet for Fornemhed i Napoleonstiden. De viser sig fra deres bedste Side i store Skriftgrader med stor Linieafstand og rigelige Margener som man kan se det paa vedføjede stærkt formindskede Gengivelse fra en af Giambattista Bodonis Bøger. Han skrev da ogsaa i et Brev, at han kun sigtede mod det pragtfulde og ikke arbejdede for den gemene Hob.

I 1820'erne var Empireskrifternes bedste Tid forbi. Skriftstøberierne arbejdede videre med Varianter, navnlig af Firmin Didots Skriftsnit, men ingen evnede at føre Udviklingen videre.

Bogtrykkets Genrejsning i Begyndelsen af vort Aarhundrede medførte baade for Typografi og Skrifter kun en Repetition af Stilperioderne fra Renaissance til Empire. Den var nyttig nok som Skoling i Skriftkundskab, men mere var der heller ikke kommet ud af den, da den første Verdenskrig hindrede et videre Arbejde. Under Indflydelse af Funktionalismen fremkom i Trediverne nogle Bogskrifter, som var skabt paa et selvstændigt Grundlag, men atter engang afbrød Krigen en mulig Udvikling. For Tiden arbejder vi væsentligst med tidligere Perioders Skrifter, et Faktum, der understreges af Navnene *Garamond, Baskerville, Bodoni* o.s.v. Navnet paa Etiketten

Anden Akt

Scenen: Haven ved Manor House. En Række graa Stentrin fører op til Huset. Haven er gammeldags med mange Roser. Det er Juli Maaned. Kurvemøbler og et Bord med mange Blomster under et stort Takstræ.
Miss Prism sidder ved Bordet. Cecily vander Blomster i Baggrunden.

MISS PRISM *kalder.*
Cecily, Cecily! Det er Moultons Arbejde og ikke dit at gøre noget saa samfundsnyttigt som at vande Blomster. Og navnlig ikke, naar mere aandelige Glæder venter dig. Din tyske Grammatik ligger parat til dig. Vær saa venlig at aabne paa Side femten. Saa gennemgaar vi Lektien fra i Gaar.

CECILY *kommer meget langsomt.*
Men jeg kan ikke lide Tysk. Det er ikke noget klædeligt Sprog. Jeg er sikker paa, at jeg ser ualmindelig trist ud, naar jeg har haft Tysk-Time.

MISS PRISM
Barn dog, du ved jo, hvor ivrig din Formynder er for, at du uddanner dig paa alle Maader. Han lagde særlig Vægt paa det Tyske, da han i Gaar tog til Byen. Og det gør han forresten hver Gang, han skal ind.

CECILY
Onkel Jack er altid saa alvorlig. Engang imellem er han saa alvorlig, at jeg tror, han ikke har det rigtig godt.

MISS PRISM

Din Formynder har det fortræffeligt, og hans alvorlige Holdning er højst prisværdig i Betragtning af, hvor forholdsvis ung han er. Jeg kender ikke nogen, der har en mere udpræget Pligt- og Ansvarsfølelse.

CECILY

Det er vel derfor, han saa tit ser udmattet ud, naar vi alle tre er sammen.

MISS PRISM

Cecily, du forbavser mig. Mr. Worthing har saa mange Bekymringer. Overfladisk Munterhed og den Slags vilde ikke være paa sin Plads, naar vi snakker med ham. Husk ogsaa paa, at han gaar i en konstant Ængstelse for sin ulykkelige unge Broder.

CECILY

Jeg vilde ønske, at Onkel Jack vilde lade sin ulykkelige unge Broder komme herned engang imellem. Jeg tror, vi vilde have en god Indflydelse paa ham, Miss Prism. De vilde da i hvert Fald. De ved – Tysk og Geologi og den Slags Sager plejer at være saa sundt. *(Cecily begynder at skrive i sin Dagbog).*

MISS PRISM *ryster paa Hovedet.*

Jeg tror slet ikke, at jeg vilde have nogen Indflydelse paa en Karakter, der efter din Onkels Mening er saa haabløs svag og ustabil. Og jeg er ikke engang sikker paa, at jeg havde lyst til at prøve paa at forbedre ham. Jeg sympatiserer slet ikke med den moderne Mani for at lave daarlige Mennesker om til gode paa et Øjeblik. Man skal saa, som man høster! Og kan du saa

TYPOGRAPHIANA

JANUAR 1950 | NR. I | FØRSTE AARGANG

Vore Bogskrifter og deres Forbilleder

MEDIÆVALSKRIFTERNE findes i mange Varianter, hvis karakteristiske Fællestræk er Slægtskabet med Humanisternes Haandskrifter, undertiden klart, undertiden saa svagt, at det næsten forsvinder. I de klareste Skriftformer ligger Trykket i de runde Bogstaver som *e* og *o* ned mod Rundingen og gaar jævnt over i Haarstregerne; det er den Form Bogstaverne faar, naar de skrives med en bred Pen. Et andet karakteristisk Træk: Tværstregerne, som afslutter de store Bogstavers lodrette Linier (Skrafferingerne), er konsolformede og danner et organisk Hele med Bogstavet. Dette er en Arv fra Kejsertidens romerske Stenindskrifter.

H M m o p

Ny-Klassicismens Skriftsnit blev i særlig Grad Udtryk for Tidens strenge Stil. De fik deres mest udprægede Form i det attende Aarhundredes Slutning som Resultatet af en Udvikling, der regnes at begynde med Englænderen *John Baskervilles Antikva,* som første Gang blev brugt i en Udgave af Virgil, udsendt fra hans Bogtrykkeri 1757. Skønt den har adskilligt tilfælles med Caslons Antikva – i de mindste Grader er det vanskeligt at se Forskel paa de to Skrifter – er den med sin strengere Form Udtryk for en ny Skriftopfattelse, som Datidens Skrivemestre, John Baskervilles tidligere Kolleger, havde givet Form. Man ser det navnlig i den nøgterne Kursiv, der er meget forskellig fra Caslons.

Der gik omtrent en Menneskealder, før Empirens Skrifter fik deres endelige Udformning i Franskmanden *Firmin Didots* og Italieneren *Giambattista Bodonis* Skriftsnit. De er lette at kende: Kontrasten mellem Haar- og Grundstreger er stor, Trykket i Bogstaver som *e* og *o* ligger midt paa Rundingen, og Skrafferingerne er ikke mere en organisk Del af Bogstavet, men en haarfin Streg. I Karakter svarer de til Kobberstikkets Skrifter. Det nittende Aarhundredes Skriftproduktion viser, at de to Skriftstøbere havde drevet Bogstavformen til dens yderste Grænse. Der var ingen Vej frem.

EMPIRESKRIFTERNE brugtes til alle Formater, men deres egentlige Omraade er de Luksustryk i store Formater, som var Kriteriet for Fornemhed i Napoleonstiden. De viser sig fra deres bedste Side i store Skriftgrader med stor Linieafstand og rigelige Margener som man kan se det paa vedføjede stærkt formindskede Gengivelse fra en af Giambattista Bodonis Bøger. Han skrev da ogsaa i et Brev, at han kun sigtede mod det pragtfulde og ikke arbejdede for den gemene Hob.

I 1820'erne var Empireskrifternes bedste Tid forbi. Skriftstøberierne arbejdede videre med Varianter, navnlig af Firmin Didots Skriftsnit, men ingen evnede at føre Udviklingen videre.

Bogtrykkets Genrejsning i Begyndelsen af vort Aarhundrede medførte baade for Typografi og Skrifter kun en Repetition af Stilperioderne fra Renaissance til Empire. Den var nyttig nok som Skoling i Skriftkundskab, men mere var der heller ikke kommet ud af den, da den første Verdenskrig hindrede et videre Arbejde. Under Indflydelse af Funktionalismen fremkom i Trediverne nogle Bogskrifter, som var skabt paa et selvstændigt Grundlag, men atter engang afbrød Krigen en mulig Udvikling. For Tiden arbejder vi væsentligst med tidligere Perioders Skrifter, et Faktum, der understreges af Navnene *Garamond, Baskerville, Bodoni* o.s.v. Navnet paa Etiketten